

klein spöl

Verenigingsblad voor de kleindierensport

van de

K.P.V. Silvolde en Omstreken

Maart 2009 nr.16

Dierenspeciaalzaak "Spoorzicht"

500 m² dierenbenodigdheden voor al wat blaft, miauwt, piept, fluit, koert of knort.

Groot assortiment:

- Honden- en kattenbenodigdheden
- Vogel- en knaagdier artikelen
- Tropische vissen en vijvervissen
- Tuin- en vijverbenodigdheden
- Kooi/volière vogels en knaagdieren

Wij leveren producten van :

- TEURLINGS
- KASPER
- GARVO
- BEYERS
- WITTE MOLEN

Redactie: Tom Hendriks (0315-340078)
Henk van Hagen (0315-681651)
Emmy van Aken (0315-236691)

**Vleesboerderij
Fam. Dieker
Oude IJsselweg 5 Etten**
www.vleesboerderijdieker.nl

VOOR PARTICULIEREN

Rechtstreeks van de boerderij:
vlees van het vleesras
Blonde d'Aquitaine.

De hoogste kwaliteit rundvlees.
Diepgevroren op schaaltes verpakt vlees naar keuze.

Ook vers vleespakket vanaf 25 kg.
Ons assortiment is uitgebreid met varkensvlees.
Bezorging in overleg.

Openingstijden: ma-wo-vr-za van 9 – 18 uur
Voor informatie: tel. 0315-323966

Wisselbekers:

Fraaiste grote hoender is kooinummers 16, een Lakenvelder van J. Bosman.

Fraaiste dwerghoender is kooinummers 70, een Wyandottekriek van C. Wijsman.

Fraaiste konijn is kooinummers 125, een Wener wit van A. Albers.

Fraaiste konijn van het andere geslacht (Joop Slomp wisselbeker) is kooinummers 115, een Wener wit van A. Albers.

Fraaiste Cavia is kooinummers 220, een tesselaar van E. van Aken.

De verloting was weer succesvol en hierbij willen we de dames hier hartelijk bedanken voor hun inzet.

Ook bedanken we iedereen die zich weer heeft ingezet voor het ophalen van sponsorgeld.

Ik denk dat we samen weer terug kunnen kijken op een paar gezellige dagen, wat zonder de hulp van onze leden zeker niet mogelijk was.

Inhoudsopgave:

Blz. 4	Van de redactie
Blz. 5 t/m 9	Marekse ziekte
Blz. 11 t/m 13	Uit de oude doos 1982
Blz. 14 t/m 16	Antieke kippenhokken
Blz. 17 t/m 25	Konijnenenquête
Blz. 27 en 28	Syfilis bij het konijn
Blz. 30	Kleurplaat
Blz. 31	Sudoku
Blz. 32 t/m 34	Hokbezoek bij Alexander Albers
Blz. 36 t/m 38	Verslag jongdierendag 2008

Febr.2009

Van de redactie

Het tentoonstellingsseizoen is weer voorbij en het fokseizoen weer in volle gang. Voor de één misschien een terugblik op een goed seizoen en voor de ander weer motivatie om weer verbeteringen aan te brengen.

De eerste jonge beestjes worden weer geboren en daarmee wordt het ook tijd dat het koude winterweer weer plaatsmaakt voor een fijn lentezonnetje.

De winterpenen worden bijna weggegeven en persoonlijk kan ik geen boerenkool of erwtensoep meer zien.

Kortom, het wordt tijd dat weer meer buiten kunnen zijn zonder winterjas en onze beestjes ook weer van een lekker zonnetje kunnen genieten.

Hier zitten de eerste jonge cavia's lekker onder moeders warme buik en zoals de meeste leden wel zullen weten is "mijn eigen ei" ook bijna uitgebreed.

Namens de redactie wens ik iedereen een goed broed- en fokseizoen toe. Ik ben erg benieuwd hoeveel jong grut we met onze jongdierendag weer mogen begroeten.

Emmy van Aken

3. Kooinummers 26 een Araucana van H. Gotz

Konijnen

1. Kooinummers 125 een Wener wit van A. Albers
2. Kooinummers 196 een Hulstlander van B. Bosman
3. Kooinummers 115 een Wener wit van A. Albers
4. Kooinummers 180 een Hulstlander van B. Bosman
5. Kooinummers 192 een Hulstlander van B. Bosman
6. Kooinummers 98 een Vlaamse reus van H. Schwartz
7. Kooinummers 157 een Hollander van M. Bleekman
8. Kooinummers 170 een Hulstlander van B. Bosman

Dwerghoenders

1. Kooinummers 58 een Welsumer kriel van H. Swart
2. Kooinummers 75 een Wyandotte kriel van D. Roelofsen
3. Kooinummers 85 een Brahma kriel van H. Wooschot
4. Kooinummers 38 een Ned. Sabelpootkriel van H. Wooschot
5. Kooinummers 92 een Modern Eng. vechtkriel van S. Lemm

Cavia's

1. Kooinummers 220 een Tessel van E. van Aken

Jeugdprijs

Konijnen: Kooinummers 158 een Hollander van J. Bleekman
Hoenders: Kooinummers 29 een Croad Langshan van M. Klompenhouwer

Verlag Jongdierendag 6 en 7 september 2008

Alweer voor de 10^e keer organiseerde K.P.V. Silvolde en Sportfokkers Doetinchem een gezamenlijke jongdierendag. We zaten wat vroeger in het seizoen dit jaar. Dit omdat onze hoofdsponsor (de Welkoop) onze jongdierendag graag wilde laten samenvallen met de dag van het platteland op 6 september.

Tijdens dit evenement waren schapen drijven, een kleine markt en quat rijden de activiteiten die naast onze keurdag plaatsvonden.

Net als andere jaren werden op zaterdag onze dieren gekeurd en waren we op zondag geopend voor leden en publiek.

In totaal waren er 224 dieren ingezonden, waarvan een ruime 150 van Silvolde. Vorig jaar waren 225 dieren ingezonden, dus 1 meer dan dit jaar. Deze 224 dieren zijn onder te verdelen in:

32 hoenders
61 dwerghoenders
121 konijnen
10 cavia's

Uitslagen:

Hoenders

1. Kooinummer 16 een Lakenvelder van J.Bosman
2. Kooinummer 22 een Wyandotte goud-zwartgezoomd D. Kuiperij

Marekse ziekte door Henk van Hagen

In de nutshouderij een veelvuldig voorkomende ziekte. Ook wel de Marekse verlamming genoemd. In het voorjaar en zomer van 1998 ondervonden mijn Anconakrielen in de opfok deze ziekte. In de loop van de opfok vanaf een leeftijd van ca. 2 maanden de eerste verschijnselen, die tenslotte leidde tot gehele verlamming en sterfte bij 4 hennetjes en 1 haantje.

Voor mij een reden m meer te weten zien te komen van deze ziekte. Uit het dictaat "bedrijfspluimveeziekten" van de vakgroep bedrijfsgeneeskunde en voortplanting heb ik een praktische invulling op papier proberen te krijgen. Datgene eruit proberen te lichten wat ook voor onze hobby van belang zou kunnen zijn.

De ziekte van Marek wordt voor het eerst in 1907 beschreven door de Hongaarse dierenarts Jozef Marek, vandaar de naam. De ziekte van Marek is een virusziekte bij kippen, die gepaard gaat met tumorvorming, die allerlei zenuwen, spieren en de huid infiltreert.

Op basis van sectie worden 3 vormen onderscheiden: de klassieke, de acute en de oculaire vorm.

De virussen binnen de groep van Marek kunnen onderling sterk verschillen in virulentie (heftigheid). Ze worden gegroepeerd in milde, virulente en zeer virulente virussen; deze laatste groep is pas sinds de jaren '80 bekend. Mogelijk zullen er in de toekomst nog andere virulente virussen gevonden worden. Dit verklaart de mogelijkheid van doorbraak na goed uitgevoerde entingen, het vermindert tevens de mogelijkheid voor het fokken van resistente rassen en dieren. Overall waar kippen worden gehouden komt de ziekte van Marek voor.

De laatste decennia leek deze ziekte sterk afgenomen door een massale entcampagne. Echter juist de laatste jaren komt het weer regelmatig voor onder geënte koppels. Mogelijk een gevolg van zeer virulente virussen en de aanwezigheid van immuunapparaat verlamende virussen. Overbrenging van het virus gebeurt horizontaal, d.w.z. door direct dan wel indirect contact. De kip is waarschijnlijk de enige gastheer waar het Marekvirus ook ziekte kan veroorzaken. Er bestaat zeker een rasgevoeligheid. Zo is de witte Leghorn gevoeliger dan de bruine rassen. Hennen blijken ook gevoeliger dan hanen en jonge kuikens zijn zeer gevoelig voor infectie omdat ze nog geen resistentie hebben opgebouwd. De meeste infecties vinden plaats bij enkele dagen oude kuikens.

Vanaf de leeftijd van ca. 6 weken treedt resistentie op en vanaf ca. 16 weken zijn ze volledig resistent. Deze resistentie betreft het ontwikkelen van de ziekte dus niet de infectie. Deze infectie blijft aanwezig. Bij het aanslaan van de ziekte spelen een aantal factoren een rol; zoals besmettingsdruk, erfelijke aanleg en of algemene weerstand. Het virus komt voor in de epitheelcellen (huidcellen) van de veerfollikels. Daardoor is het zeer besmettelijk, want door de veerfollikels worden voortdurend epitheelcellen met het virus afgestoten, die als stofdeeltjes worden verspreid en zo de omgeving besmetten.

Besmetting treedt veelal op door inhalatie. Eenmaal besmette en niet zieke dieren blijven hun levenlang smetstof verspreiden. Zieke dieren sterven onherroepelijk! Er is geen mogelijkheid voor behandeling. De incubatietijd varieert enorm; tussen de 2 en de 5 maanden zijn de eerste symptomen waarneembaar. Bij de **klassieke** vorm zijn de eerste symptomen het overdreven hoog optrekken van de poten, terwijl het lopen steeds

Vanaf 1 juni 2005 hebben we een geheel vernieuwd dierenpensioen en een trimsalon voor honden en katten.

- Wij hebben regelmatig goed gesocialiseerde pups van Jack Russells, Labradors, Shih-tzu's en Kruisingen
- Wij hebben dekruuen van Labradors, Jack Russells en Shih-tzu's.

Openingslijden pensioen:

Maandag t/m Zaterdag	10-12 uur
	14-18 uur
Zon- en feestdagen	11-12 uur
	18-19 uur

Buiten openingslijden € 5 extra

Fam. Wijsman
Hesterweg 5a, Varsselder
www.hesterhoeve-lustenleven.nl
Tel: 0315-686240 of 06-12560730

ui in het water. Dat laat hij een dag staan. Dit is tegen wormen en goede bloedsomloop. Hij voert als korrel van Casper Fauna en de sportkorrel. Hierbij zit al een Coccidiose remmer in.

Deze fokker is al jaren serieus met de Weners bezig. Hij selecteert streng, daardoor komt hij in het Tentoonstelling seizoen met zeer goede dieren voor de dag. Dat is nu achteraf ook wel weer gebleken. Zo werd hij tijdens onze clubshow in Borculo op 15 en 16 november Alexander met een witte wener kampioen bij de konijnen. Nogmaals proficiat! Zie bijgaande foto's. Verder was het een leuke en leerzame middag.

Alexander, bedankt voor jou gastvrijheid!

krampachtig wordt. Tenslotte raakt het dier verlamd en bij een liggende kip is de poot recht naar achteren gestrekt. Ook zie je verlamming van een vleugel.

De **acute** vorm kan plotseling hoge uitval veroorzaken, meestal rond de 10 tot 13 weken. Bij deze vorm zijn niet altijd typische symptomen waarneembaar, wel zijn de aangetaste dieren lusteloos en vermageren in korte tijd.

Dan is er nog de **oculaire** vorm, waarbij de oogzenuw wordt aangetast. Deze vorm is meestal niet dodelijk en daarom niet schadelijk. Voor de sportfokkers echter kan dit nare gevolgen hebben. De pupil wordt kleiner en onregelmatig begrensd door een flets gekleurde iris. Dus een slechte oogkleur.

Preventie door de volgende maatregelen:

1. Vaccinatie is de meest voor de hand liggende methode. Er zijn meerdere entstoffen, die een hoge graad van bescherming geven. Kuikens moeten meteen na uitkomst worden geënt, omdat de beschermende werking pas na 7/8 dagen begint.
2. Geïsoleerde opfok kan onder zeer hygiënische omstandigheden. In de praktijk vaak moeilijk te realiseren. De opfok moet gescheiden gebeuren van de rest. Maar besmetting is ook mogelijk door rond zwevende stofdeeltjes. Kuikens worden Marek-vrij geboren. Alleen een infectie gedurende de eerste 6 tot 8 weken leidt tot een ziekte uitbraak.
3. Selectie op resistentie ten aanzien van Marek. Foktechnische bestrijding kan alleen op de lange duur succes hebben. Resistentie van de dieren is alleen te bepalen door kuikens op jonge leeftijd bloot te stellen aan besmetting en ze daarna meerdere maanden te blijven volgen. Er zullen meerdere dieren uitvallen en na enkele

generaties tot een bepaald succes leiden. Ontstaan er echter nieuwe virusmutanten dan was al het werk voor niets en zou je opnieuw moeten beginnen.

Terug naar mijn eigen dieren, die de besmetting ergens opgelopen moeten hebben, daar ik de kuikens gescheiden opfok van de rest, zou het overbrengen van de stofdeeltjes via kleding mogelijk zijn.

Een andere manier van besmetting zou de infectie kunnen zijn via een centrale broedmachine, ofschoon deze kuikens wel worden geënt. Kuikens uit eigen broedmachine zijn niet geënt en worden samen opgefokt met de centraal uitgebroede kuikens. Hier zit duidelijk een lek. Verspreid over ca. 2 maanden zijn 4 hennetjes met duidelijke verlamningsverschijnselen doodgegaan c.q. afgemaakt. Daarna stierf nog een haantje. Dit komt overeen dat de hennen gevoeliger zouden zijn dan de hanen. Onder de Hollandse krielen is geen ziekte uitbraak geweest, terwijl ze gezamenlijk zijn opgefokt. Dit is waarschijnlijk een voorbeeld van verschil in rasgevoeligheid.

Door verminderde weerstand als gevolg van stress en infecties van andere ziekten, bijv. Coccidiose, kan het Marekvirus zijn kans grijpen en de uitval groot zijn.

Zoals eerder vermeld is bij de oculaire vorm meestal geen uitval. Het heeft wel gevolgen voor de dieren, die naar een show worden ingezonden. Door aantasting van de oogzenuw wordt de iris onregelmatig en flets, dus een slechte oogkleur. Eenmaal besmette dieren blijven hun leven lang besmetting uitstoten via de veerfollikels.

De kans dat uw dieren een besmetting oplopen op een tentoonstelling is zeker wel aanwezig, zodat ze in het volgende broedseizoen de kuikens kunnen besmetten! Ter bescherming is

Verder vertelde hij ook wat over conditioneren van de dieren. De fokker heeft een bepaald voerprogramma, daarvan zal ik u tips geven. Voor de Tentoonstellingsseizoen doet Alexander doet hij een mengsel aanmaken voor verschillende voermiddelen. Te weten; 1 kilo gram Hennep, 1 kilo gram lijnzaad, 1 kilo gram zonnepitten, en een halve zak ph 40. Dit mengt hij in een grote emmer bij elkaar.

Dan mengt hij dit op verhouding van 1 op 4. Verder doet hij ook nog vitamine C in het water en dan doet hij nog 1 tablet op 5 liter. En dit doet hij 1x per week. Daarnaast geeft hij ook nog andere vitaminen. Dat doet hij ook 1x per week. Vitamine Vit, daar doet hij 2 lepeltjes op 1 gieter water. Tevens geeft hij nog propelles vitamine en hij doet daarvan 15 druppels op 1 gieter water. Ook doet de fokker een halve

Hokbezoek bij Alexander Albers door Tom Hendriks

Op zaterdag 23 augustus 2008 werden we 's middags vanaf half 2 gastvrij ontvangen door Alexander.

Die middag waren er een zevental leden, die gehoor gaven om op bezoek te gaan bij deze Wenerfokker. Het was mooi weer. Daarom konden we fijn even buiten zitten.

We begonnen met koffie en iets lekkers erbij. Daarna gingen we met zijn allen naar zijn konijnenhokken.

Alexander vertelde dat hij meerdere lijnen van witte Weners had. Lijn van fokker Ter Mors uit Eibergen.

En meerdere lijnen. Daarvan plaatste hij enkele dieren op tafel. En vertelde hier wat over. Daarbij denkende aan type en bouw, oren en kop en benen en natuurlijk de pels. En het gewicht. Hij had al goed geselecteerd,

er waren ook dieren waarvan hij dacht dat de oren te kort bleken. Dus deze dieren gingen weg.

het enten van eendagskuikens de betrouwbaarste manier. Het strikt gescheiden en uiterst hygiënisch opfokken zou een alternatief kunnen zijn. Het fokken van resistente dieren duurt generaties en blijft onzeker omdat er via het Marek virus mutaties kunnen ontstaan en je weer van voren af aan kunt beginnen. Door schade en schande wijs geworden laat ik vanaf volgend broedseizoen mijn kuikens enten. Een Ancona is al een moeilijk te fokken ras, daarom moet je selecteren. Als je echter door te grote uitval minder dieren overhoudt valt er nog minder te selecteren. Liever selecteren dan dood laten gaan. Tot slot heb ik mijn ervaringen met Marek weergegeven en enkele conclusies getrokken.

Hopelijk is het mij gelukt de ziekte van Marek in een praktisch jasje te kunnen presenteren.

Henk van Hagen

MEER OOK EENS BIEN KIJKE OP:
WWW.WELKOOP.NL

Speciaalzaak in:

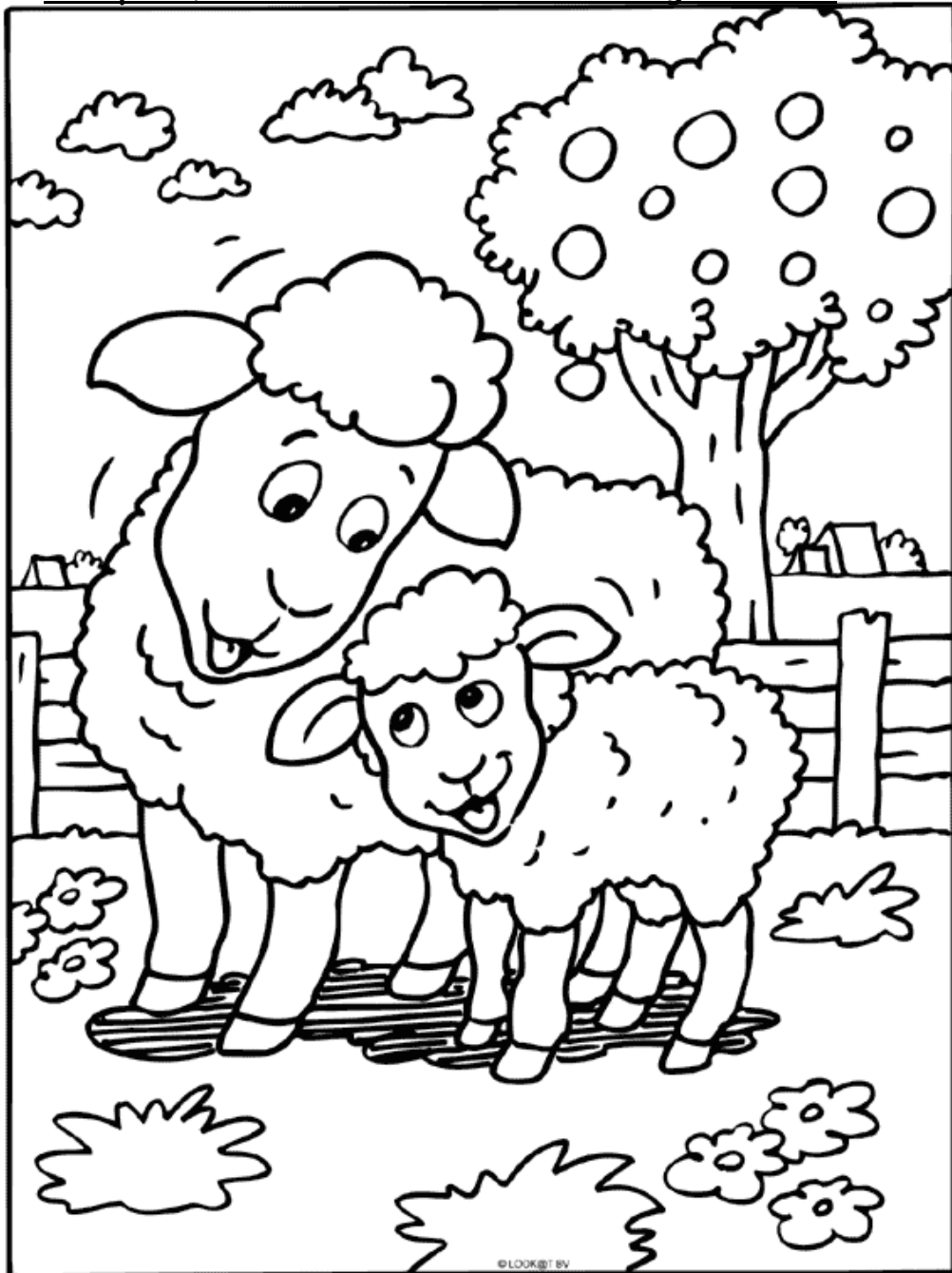
- * tuinartikelen
- * diervoeders en benodigdheden
- * ijzerwaren en gereedschappen
- * werkleding en schoeisel
- * agrarische artikelen

WELKOOP SILVOLDE
ULFTSEWEG 126 7064 BG SILVOLDE

Sudoku

			8			1		
	3			5	9			
					2		8	
2			7		5		9	3
	9	5		4		8	2	
6	4		2		8			7
	2		6					
			9	2			7	
		1			7			

Kleurplaat; Om alvast in de lente stemming te komen!

Uit de oude doos: "het jaar 1982" door Henk van Hagen

Een jaar met veel wisselingen in het ledenbestand. Veel nieuwe leden en jeugdleden, ook meerdere afmeldingen. Het ledenaantal groeit toch van 59 naar 61 leden, waarvan 10 jeugdleden.

Op vergaderingen meerdere dierbesprekingen. Ook een inleiding van dierenarts S. Tol.

Op vele tentoonstellingen worden dieren ingezonden zoals Bommel, Diepenheim, Enschede, Varsseveld, Aalten, de bondstentoonstelling in Den Bosch en ook naar de kampioenstentoonstelling in Renkum.

Silvolde wordt lid van Achterhoeks Verband en wijzigingen van het huishoudelijke reglement en de statuten worden goedgekeurd.

K.P.V. laat zich inschrijven bij de Kamer van Koophandel. P.J. Holthausen en A.J. Holthausen ontvangen de gouden speld voor hun 40 jarig lidmaatschap van de N.K.B.

De zilveren speld voor 25 jaar N.K.B. is voor G. Willemsen, H. Coerman, J. Gerritsen en J. Leeflang.

De contributie is 9 gulden per half jaar, 65 plus leden betalen 6 gulden en jeugdleden 4,50.

Tatoeërders zijn G. Willemsen en J. Gerritsen en B.

Giesen voor dwerggrassen. J. Ruiken is ringencommissaris.

Vergaderingen zijn op de laatste donderdag van de maand in het zaaltje van de sporthal.

Op 23 juni is H. Coerman overleden, hij werd 69 jaar. Mevr. Coerman wordt lid i.p.v. Herman. Theo Gerritsen neemt zijn plaats in het bestuur in.

Om meer dieren naar verschillende tentoonstellingen te krijgen, wordt gezamenlijk vervoer ingevoerd.

Op 9 oktober wordt de jongdierendag gehouden in de oude garage van Wissing in Terborg. Aansluitend 's avonds een feestavond in zaal "De Lovink", hiervoor was een feestpot aangelegd. Op deze avond werden de behaalde prijzen aan de winnaars uitgereikt.

In totaal 178 dieren ingeschreven:

- 19 sierduiven gekeurd door Dhr. Walraad
- 10 hoenders en 25 dwerghoenders en 7 eenden werden gekeurd door Dhr. Kloezeman
- 109 konijnen en 8 cavia's gekeurd door van Tilburg en J. Leefland.

De "Th. Holthausen wisselbeker" werd gewonnen door J. Derksen met een zwarte tan. C. Putman wint bij de sierduiven met een Engelse dwergkropper.

Jeugdlid Roel Visser was zeer succesvol, hij had de fraaiste grote hoen, een Barnevelder en was tevens met een kwakertje winnaar bij de watervogels.

Johnny ten Have had het fraaiste konijn van een jeugdlid; een blauwe van Beveren. H. van Hagen won met een Holl. Kriel bij de dwerghoenders. A.J. Holthausen had de mooiste cavia buff kleur.

De clubshow was dit jaar in Lobith en er werden door ons 127 dieren ingezonden. C. Putman had er de fraaiste sierduif van de show en Roel Visser werd winnaar met een Barnevelder bij de hoenders.

KLANTVRIENDELIJK, NIET DUUR!

www.trijntjesdierenwereld.nl
info@trijntjesdierenwereld.nl

Voor al uw tuin- en dierplezier !!!

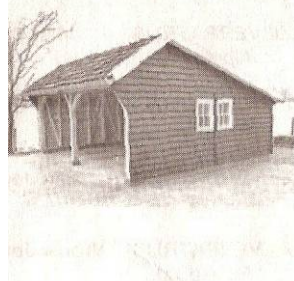
Diervoeders, dieren en dierbenodigdheden
Hengelsport
Paardensportartikelen
Terraria
Tuinzaden, mesten en tuingereedschap
Vakantieservice voor kleine huisdieren

Rijksweg 138
7011 EC GAANDEREN
Tel: 0315-330351

Geitenkamp 26
6823 HE ARNHEM
Tel: 026-3793347

PREFAB TUINHUIZEN EN DIERENVERBLIJVEN

Een sieraad voor uw tuin, een thuis voor uw dieren

- * zelf op te bouwen, complete wanden
- * indien gewenst: montage
- * naar eigen ontwerp

Vraag onze gratis folder aan of kom kijken, graag na telefonische afspraak (ma t/m za)

Timmerbedrijf B.G. Hijink

Gelkinkweg 4, 7095 CB De Heurne (Dinxperlo) ☎0315-651060

Deze symptomen zijn redelijk typisch voor **syfilis**. De meeste mensen kennen deze ziekte als SOA (seksueel overdraagbare ziekte), maar ze komt dus ook voor bij konijnen. Er is géén besmettingsgevaar tussen mens en konijn of omgekeerd.

Syfilis wordt bij konijnen veroorzaakt door de **bacterie** *Treponema parluiscuniculi*. De overdracht gebeurt door direct contact. Een rammelaar kan zo meerdere voedsters besmetten. Heel vaak zijn rammelaars dragers van de ziekte zonder dat ze symptomen vertonen. Door likken aan de pijnlijke en ontstoken geslachtsorganen kan het konijn ook zijn/haar lippen besmetten, met korsten rond de lippen en neus als gevolg.

Meestal kan de diagnose gesteld worden op basis van de klinische symptomen.

De behandeling is relatief eenvoudig en bestaat uit 3 wekelijkse injecties met penicilline, waarna de ziekte meestal voorgoed verdwenen is. Zo ook bij dit konijntje, zoals u kunt zien.
Let wel, het is belangrijk dat **alle contactdieren mee behandeld** worden!!

H. van de Kous wint de wisselbeker van Silvolde met een dwerghoen, een Langshan kriel. Mevr. Kieft wint met een driekleur cavia en bij de konijnen oud wint Claudia Freriks met een bruine Hollander. Bij de jonge konijnen is winnaar J. Nijbroek met een haaskleurige Vlaamse Reus. De duivenfokkers waren ontevreden over de opstelling van de kooien en de verzorging van hun dieren.

Op de kampioenstentoonstelling te Renkum werden door Silvolde 7 dieren ingezonden, hiervan werden er 3 kampioen. Een bruine Hollander van Claudia Freriks, een donker sepia bruin Marter en een midden sepia bruin Marter dwergkonijn van H. van Hagen.

1982 een jaar met uitzonderlijke goede dieren gezien de behaalde resultaten.

"Antieke kippenhokken" door Henk van Hagen

"Heer, help ons, wij vergaan"

Vele historische kippenhokken verdwijnen uit het landschap. Op vele boerderijen zijn de kippen verdwenen. Veel van hun hokken of hokjes staan er nog. Soms in verval geraakt of nog dienen als opslagruimte verscholen achter struiken. Je ziet ze in onze omgeving nog, maar hoelang zal dit nog duren. Niemand heeft zich bedacht, dat ze er over korte tijd niet meer zullen zijn, terwijl ze toch zo karakteristiek zijn.

Een typisch bewijs van de gemengde bedrijven in onze streek van weleer. Naast koeien en varkens werden er ook kippen gehouden. Door de specialisatie zijn er grote fabriekachtige hokken gebouwd voor duizenden kippen te houden. Er is geen plaats meer voor kleinschaligheid. Misschien dat ze nog gebruikt worden door een aantal hobbyfokkers, zodat ze nu nog van nut kunnen zijn en niet zullen verdwijnen.

Er zijn gevallen bekend, dat een boer een "Bed en Breakfast" wilde beginnen en van de gemeente te horen kregen dat het krot eerst moest worden geruimd.

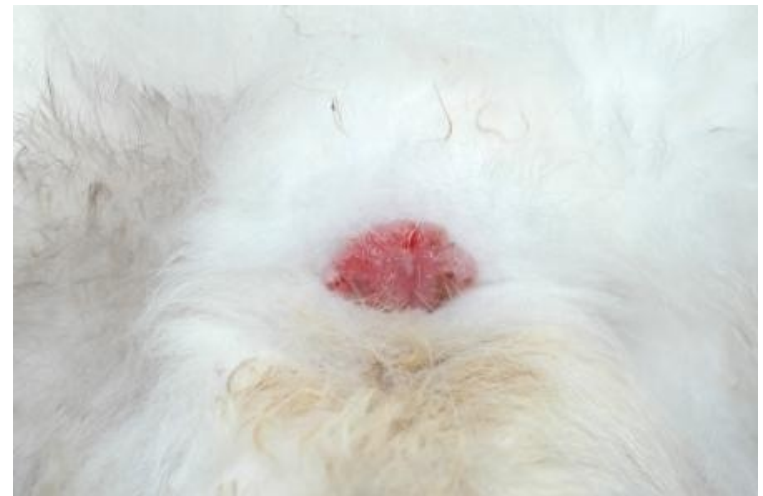
Twee fotograferen kwamen op het idee om ze vast te leggen en in boekvorm uit te geven.

Yke Ruessink werd geboren in Aalten en kent vanuit zijn jeugd nog de beelden van de hokken en de kippen, die rond scharrelden op het erf van zijn opa.

Hans Hendriks is geboren in Winterswijk. In zijn jeugd kwam hij vaak bij boer Simmelink en boer Tolkamp.

Syfilis bij het konijn

Dit is een **Franse Hangoor** van een half jaar oud met de klacht dat hij **korstjes** had **op de lippen** en op het **geslachtsorgaan**, zoals u kunt zien op de foto's.

De jeugdherinneringen zijn in z'n heugen gegrift. Hij kent nog de koeien in de wei, paard en wagen met de boer voorop en de melkbussen achterop. Er scharrelde kippen op het erf. Hij mocht eieren rapen in een hok vol witte kippen met rode kammen en grote witte eieren. Waarschijnlijk witte Leghorns, die in de jaren '50-'60 van de vorige eeuw veel werden gehouden. Ook rooie Islanders (reds) werden gehouden, die legde bruine eieren.

Samen kwamen ze op het idee iets te doen met deze vergeten hokken. Met z'n beiden trokken ze de achterhoek in en fotografeerden ze vele, soms vervallen hokken. Ze kwamen v.a. in Baak, Warnsveld, Vorden, Kranenburg, Ruurlo, Lielvelde, Eibergen en waar niet allerhande van die

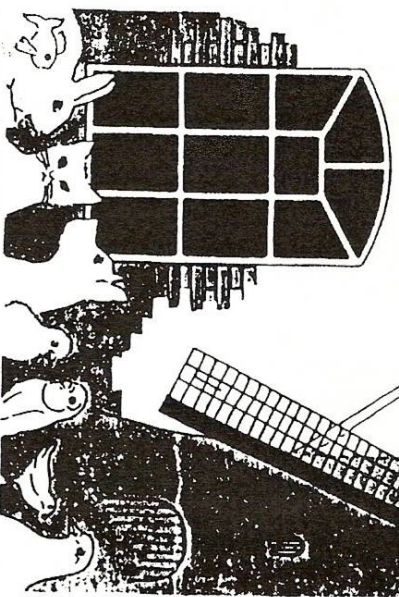
LUKASSEN DIERVOEDERS

Hutteweg 4
7071 BV Uft
tel. 681360

Wij leveren producten van

- GARVO
- Teurlings
- BEYERS
- NATURAL
- PUIK

Ook verkoop van hooi,
stro, houtvezel, beukensnippers

VERKRAID GOED - VERBLAFFEND VOORDELIG

hokken kwamen ze tegen, soms half ingestort of scheefgezakt. Ook onderdelen werden gefotografeerd, veelal details zoals een scheefhangende deur, het ijzerbeslag, de heksels en een roestige sluiting. Vele van de boerderijen waar ze kwamen hadden allang de agrarische functie verloren. Bijna overal kregen ze medewerking van de bewoners, ook al waren de kippen soms al tientallen jaren verdwenen.

Al deze foto's gaan ze in boekvorm uitgeven. Daarom hadden ze een expositie in een galerie in de Bernardsteeg te Zutphen op 13 september j.l. om het boek te promoten. In november 2008 zal het in de boekhandel liggen. Het boek heet "het verdwijnen van kippenhokken in de achterhoek" en kost 18,85, in voorverkoop 14,95.

Ik heb de expositie bezocht en een boek besteld. Het boek telt zo'n 80 pagina's, bevat niet veel tekst, wel citaten van boeren en boerinnen bij hun hok, een stukje nostalgie. Hans Hendriks is te bereiken onder telefoonnummer 06-16592571 of www.hendriksfotografie.nl vervolgens naar portfolio/kippenhokken. Het voorwoord wordt verzorgd door het Gelders Genootschap.

Wilt u extra dingen bijschrijven, graag het betreffende onderwerpnnummer hiervoor vermelden zodat wij precies weten op welk onderwerp u verder in wilt gaan. Wij stellen uw medewerking zeer op prijs en wij danken u voor de tijd die u hebt genomen om deze uitgebreide enquête in te vullen. Wellicht kunnen wij op deze manier beter in kaart brengen wat precies de problemen en gevolgen zijn. Ook kunnen wij op deze manier zien in welke gebieden zich bepaalde problemen meer of minder voordoen.

Diergeneeskundig Centrum | De Slinge

Silvolde

Berkenlaan 55b

Aalten

Nijverheidsweg 7a

Uift

Nijverheidsweg 1b

Varsseveld

Spoorstraat 62

Behandeling op afspraak

Telefoonnummer Silvolde/Uift/Varsseveld: 0315-395535

Aalten/Dinxperlo: 0543-472372

Wij bieden zorg op maat,
dus ook voor uw kleinvee
hebben we grote aandacht

136. Behandelt u uw dieren preventief tegen syfilis?ja/nee Indien ja, kunt u aangeven hoe vaak en welke leeftijden?
137. Behandelt u alleen jonge of ook oude dieren preventief tegen syfilis?
138. Wat doet u om syfilis te voorkomen?
139. Als u wel eens syfilis heeft bij uw dieren, waar aan zag u dat?
140. Hoe lang sluit u een dier met syfilis uit voor de fok?
141. Hebt u onvruchtbare voedsters na een syfilisuitbraak?ja/nee Indien ja, hoeveel?
142. Hebt u steriele rammen na een syfilisuitbraak?ja/nee Indien ja, hoeveel?
143. Hebt u aborterende voedsters na een syfilisuitbraak?ja/nee Indien ja, hoeveel?
144. Hebt u wel eens last van andere ziektes behalve al genoemde bij uw dieren? Ja/nee Indien ja, kunt u aangeven welke?
145. Behandelt u uw dieren hier tegen?ja/nee Indien ja, kunt u aangeven waarmee en het gebruik hiervan aangeven?
146. Behandelt u uw dieren preventief hier tegen?ja/nee Indien ja, kunt u aangeven hoe vaak en op welke leeftijden?
147. Behandelt u alleen jonge dieren of ook oude dieren preventief hier tegen?
148. Wat doet u om het te voorkomen?
149. Als u wel door de u genoemde ziekte heeft bij uw dieren, waar aan zag u dit?
150. Hoe lang sluit u een dier met genoemde ziekte uit voor de fok?
151. Hebt u nog bepaalde tips, weetjes etc. voor uw collega fokkers?
152. Overige opmerkingen etc. kunt u hier plaatsen.

Konijnen-enquête

Naam en adres zijn niet verplicht om in te vullen. Wij geven geen namen door aan derde voor verder onderzoek naar konijnenziektes, maar wij hopen dat u mee wilt werken aan dit onderzoek zodat wij kunnen laten zien welke problemen zich voordoen bij de fokkers. Zo kan de NVRC aan de NKB aantonen dat er wel degelijk problemen zijn, zodat deze niet meer worden ontkend en onderkend.

1. Naam:
2. Adres:
3. Plaats:
4. Provincie:
5. Woont u in een dorp?ja/nee
6. Woont u op het platteland?ja/nee
7. Woont u bij heide?ja/nee
8. Woont u bij zee?ja/nee
9. Indien u bij water woont, kunt u omschrijven wat voor water; te denken aan brede treksloot of een vaart?
10. Fokt u naast Vlaamse reuzen ook nog andere rassen?ja/nee
11. Zijn uw dieren binnen of buiten gehuisvest?binnen/buiten
12. Kunt u de huisvesting omschrijven; te denken aan garage, houten schuurtje, hokken met overkapping?
13. Indien uw dieren buiten gehuisvest zijn, naar welke richting staat het front van de hokken?
14. Hoeveel hokken heeft u?
15. Hoeveel fokdieren heeft u?aantal rammen   aantal voedsters
16. Gebruikt u bij de fok nestkasten?ja/nee indien ja, hoe vaak reinigt u deze?
17. Wanneer voert u de eerste nestcontrole uit?

18. Hoe vaak controleert u de voedster en het nest na de geboorte?...keer. Kunt u aangeven wanneer u dit doet?
19. Op welke leeftijd scheidt u de jongen van de voedsters?
20. Wanneer u de jongen scheidt van de voedster, huisvest u ze dan allen in 1 hok of apart?
21. Op welke leeftijd hebben alle dieren een eigen hok?
22. Doen er zich wel eens problemen voor tijdens of net na het afspenen? ja/nee Indien ja, kunt u aangeven welke?
23. Weegt u de dieren regelmatig? Ja/nee Indien ja, wanneer doet u dit?
24. Wat voor bodembedekking gebruikt u voor in uw hokken?
25. Hoe vaak maakt u de hokken schoon?
26. Maakt u ze dan in het geheel schoon of verwijderd u alleen de urine/ontlastingsplaats?
27. Ontsmet u de hokken? ja/nee Indien ja, waarmee en hoe vaak?
28. Gaat u met uw dieren naar tentoonstellingen? ja/nee Kunt u aangeven om hoeveel dieren dit gaat?
29. Hoe vaak zendt u uw dieren in op tentoonstellingen? (Kunt u tussentijd tussen 2 shows aangeven?)
30. Komen uw dieren wel eens terug van de tentoonstelling met verminderde eetlust? ja/nee
31. Komen uw dieren wel eens terug van de tentoonstelling met diarree? ja/nee
32. Komen uw dieren wel eens terug van de TT met luchtwegaandoeningen te denken aan snotteren, kuchen of niezen? Ja/nee
33. Zet u uw dieren in quarantaine als ze terug komen van een tentoonstelling? ja/nee
34. Bij aankoop van nieuwe dieren zet u deze in quarantaine? ja/nee
35. Kunt u aangeven wanneer zet u een nieuw aangekocht dier in voor de fok; direct of na een aantal weken?
36. Doet u bestrijding of voorkoming van ongedierte van ongedierte en parasieten, te denken aan muizen, vliegen en muggen? ja/nee

116. Hebt u wel eens bijwerkingen gezien bij uw dieren na het enten, te denken aan; bultje, onvruchtbaarheid, dood etc.? ja/nee
117. Indien u bijwerkingen heeft gezien, welke zijn dit?
118. Hebt u wel eens last van snot/pasteurella? ja/nee
119. Behandelt u uw dieren tegen snot/pasteurella? ja/nee Indien ja, waarmee en het gebruik hiervan aangeven.
120. Behandelt u uw dieren preventief tegen snot/pasteurella? ja/nee Indien ja, kunt u aangeven waarmee en het gebruik hiervan aangeven?
121. Behandelt u alleen jonge dieren of ook oude dieren preventief tegen snot/pasteurella?
122. Wat doet u om snot/pasteurella te voorkomen?
123. Als u wel eens snot/pasteurella heeft bij uw dieren waar aan zag u dit?
124. Kunt u aangeven of de snot/pasteurella seizoensgebonden is? ja/nee
125. Kunt u aangeven hoeveel dieren er ziek zijn ten gevolge van snot/pasteurella?
126. Kunt u aangeven hoeveel dieren er dood gaan ten gevolge van snot/pasteurella?
127. Hebt u wel eens last van mijt bij uw dieren? Ja/nee
128. Behandelt u uw dieren tegen mijt? ja/nee Indien ja, kunt u aangeven waarmee en het gebruik hiervan aangeven?
129. Behandelt u uw dieren preventief tegen mijt? ja/nee Indien ja, kunt u aangeven hoe vaak en op welke leeftijden?
130. Behandelt u alleen jonge dieren of ook oude dieren preventief tegen mijt?
131. Wat doet u om mijt te voorkomen?
132. Als u wel eens mijt heeft bij uw dieren, waar aan zag u dat?
133. Kunt u aangeven of mijt seizoensgebonden is? ja/nee
134. Hebt u wel eens last (gehad) van de geslachtsziekte syfilis bij uw dieren? ja/nee
135. Behandelt u uw dieren tegen syfilis? Ja/nee Indien ja, kunt u aangeven waarmee en het gebruik hiervan aangeven?

98. Kunt u waarnemen of de conditie van het dier na een VHD enting tijdelijk afneemt?ja/nee
99. Hebt u wel eens een VHD uitbraak gehad?ja/nee Indien ja, wat waren de verschijnselen?
100. Wat hebt u met de door VHD gesneuvelde dieren gedaan?te denken aan; begraven/container/Rendac etc.
101. Is het u bekend wanneer u uw dieren wel of niet mag enten tegen VHD?
102. Hebt u wel eens bijwerkingen gezien bij uw dieren na het enten,te denken aan; bultje, onvruchtbaarheid, dood etc.?ja/nee
103. Indien u bijwerkingen heeft gezien, welke zijn dit?
104. Ent u uw dieren tegen Myxomatose?ja/nee Indien ja, hoe vaak 1 of 2 keer per jaar?
105. Om welke reden ent u uw dieren tegen Myxomatose?
106. Als u uw dieren niet ent tegen Myxomatose, om welke reden is dit?
107. Ent u alle dieren of enkel de show of fokdieren tegen Myxomatose?
108. Vanaf welke leeftijd laat u uw dieren tegen Myxomatose enten?
109. Op welke plek worden de dieren geënt, te denken; nek/schouderbladen/flank/rug?
110. Welke entstof werd er gebruikt om uw dieren tegen Myxomatose te enten?
111. Kunt u waarnemen of de conditie van het dier na een Myxomatose enting tijdelijk afneemt?ja/nee
112. Hebt u wel eens een Myxomatose uitbraak gehad?ja/nee Indien ja, wat waren de verschijnselen?
113. Kunt u de maand aangeven wanneer de Myxomatose voor het eerst geconstateerd werd bij uw dieren?
114. Wat hebt u met de door Myxomatose gesneuvelde dieren gedaan?te denken aan; begraven/container/Rendac etc.
115. Is het u bekend wanneer u uw dieren wel of niet mag enten tegen Myxomatose?
37. Indien u aan bestrijding of voorkoming van ongedierte of parasieten doet, kunt u aangeven wat u bestrijdt/ voorkomt en op welke manier u dit doet?
38. Hebt u wel eens last gehad van konijnenziektes of nog?
39. Hebben alle rassen daar wel eens last van gehad of alleen de Vlaamse reuzen?
40. Wat geeft u voor merk konijnenkorrel aan uw dieren? Gemengd of pellets/brok?
41. Voert u voer met medicijntoevoegingen?ja/nee
42. Voert u wel eens wat anders bij tarwe/gerst/gepelde haver/havermout/muesli of wat anders?Graag aangeven wat u bijvoert.
43. Krijgen uw dieren groenvoer?ja/nee Indien ja, wat voor groenvoer?
44. Krijgen ze deze enkel als het er is in het seizoen?ja/nee
45. Voert u wel eens aardperen?ja/nee Zo ja hoe vaak?
46. Voert u wel eens wilgentakken aan uw dieren?ja/nee
47. Voert u wel eens brood aan uw dieren?ja/nee Indien ja, hoeveel en hoe vaak?
48. Krijgen de voedster met jongen hetzelfde voer als overige dieren?ja/nee
49. Krijgt de voedster met jongen dezelfde hoeveelheid als anders?ja/nee Hoeveel gram is dit ongeveer?
50. Of krijgen voedsters met jongen wat extra met uitzondering van meer voer?ja/nee Indien ja, wat is dit? Hoe vaak geeft u dit en in welke hoeveelheid?
51. Geeft u de dieren elke dag vers water?ja/nee Of giet u de bak/fles bij?ja/nee
52. Geeft u de dieren elke dag vers water, ook als ze groenvoer krijgen?ja/nee
53. Leidingwater?ja/nee Eigen water via eigen bron?ja/nee Sloopwater?ja/nee Water uit regenton?ja/nee
54. Voert u hooi bij?ja/nee Indien ja, hoeveel en hoe vaak?
55. Hebben uw dieren altijd hooi tot hun beschikking?ja/nee
56. Voert u stro bij?ja/nee Indien ja, welk stro?tarwestro/gerststro

57. Indien u stro bijvoert, hoe vaak en hoe veel?
58. Doet u wel eens azijn door het water? ja/nee Indien ja, gewone huishoudazijn of appelazijn?
59. Doet u wel eens chloor door het water? ja/nee Indien ja, hoe vaak en hoe veel?
60. Of doet u wel eens wat anders door het water? ja/nee Indien ja, wat is dit? Hoeveel geeft u ervan en hoe vaak?
61. Indien u nog iets anders geeft door het water, om welke reden doet u dit?
62. Hoe vaak maakt u de waterbakken/flessen schoon? Ontsmet u deze? Ja/nee Indien ja, waarmee?
63. Hebt u wel eens last gehad van dikke buikenziekte bij uw dieren? ja/nee
64. Wat doet u om dikke buikenziekte te voorkomen?
65. Geeft u wel eens medicijnen tegen dikke buikenziekte? ja/nee Indien ja, welke, hoe vaak geeft u dit en in welke hoeveelheid?
66. Als u wel eens dikke buikenziekte bij uw dieren had, waaraan zag u dat?
67. Hoeveel jaren heeft u al last van dikke buikenziekte? 1-2-3 jaar of meer?
68. Kunt u aangeven hoeveel dieren er ziek zijn ten gevolge van dikke buikenziekte?
69. Kunt u aangeven hoeveel dieren er dood gaan ten gevolge van dikke buikenziekte?
70. Wanneer gaan de eerste dieren dood, als de jongen 3 weken oud zijn? ja/nee Of later? ja/nee Indien later, wanneer dan?
71. Of gaan ze dood na het spenen? ja/nee
72. Op welke leeftijd beginnen bij u heel vaak de problemen?
73. Op welke leeftijd gaan er geen dieren meer aan deze ziekte dood?
74. Gaan er ook wel eens voedsters dood als ze jongen hebben met deze ziekte? ja/nee
75. Gaan er ook wel eens oude dieren dood aan deze ziekte? ja/nee Indien ja, rammen/voedsters/beiden?

76. Als ze de eerste verschijnselen vertonen van deze ziekte, wat doet u eraan om te voorkomen dat deze dieren doodgaan?
77. Kent/gebruikt u medicijnen tegen dikke buikenziekte? ja/nee Indien ja, welke?
78. Indien u medicijnen gebruikt tegen dikke buikenziekte, kunt u hiervan het gebruik aangeven?
79. Of geeft u wel eens wat anders dan medicijnen aan uw dieren om de klachten van dikke buikenziekte te verminderen? ja/nee
80. Indien ja, wat is dat?
81. Hebt u wel eens last van Coccidiose bij uw dieren? ja/nee
82. Behandelt u uw dieren tegen Coccidiose? ja/nee Indien ja, kunt u aangeven waarmee en het gebruik hiervan aangeven?
83. Behandelt u uw dieren preventief tegen Coccidiose? ja/nee Indien ja, kunt u aangeven waarmee en het gebruik hiervan aangeven?
84. Behandelt u alleen jonge dieren of ook oude dieren preventief? Jong/beiden
85. Wat doet u om Coccidiose te voorkomen?
86. Als u wel eens Coccidiose heeft bij uw dieren, waar aan ziet u dit?
87. Hoeveel jaren heeft u al last van Coccidiose? 1-2-3 jaar of meer?
88. Kunt u aangeven hoeveel dieren er ziek zijn ten gevolge van Coccidiose?
89. Kunt u aangeven hoeveel dieren er dood gaan ten gevolge van Coccidiose?
90. Als u last heeft van Coccidiose bij uw dieren, reinigt/ontsmet u uw hokken dan vaker dan normaal?
91. Ent u uw dieren tegen RHD/VHD? ja/nee Indien ja, hoe vaak, 1 of 2 keer per jaar?
92. Om welke reden ent u uw dieren tegen VHD?
93. Als u uw dieren niet ent tegen VHD, om welke reden is dit?
94. Ent u alle dieren of enkel de show of fokdieren tegen VHD?
95. Wanneer laat u uw dieren tegen VHD enten?
96. Op welke plek worden de dieren geënt, te denken: nek/schouderbladen/flank/rug?
97. Welke entstof werd er gebruikt om uw dieren tegen VHD te enten?